

Дунаєва Марія Віталіївна,
*старший викладач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна*

ВПЛИВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Ефективне управління на рівні кожного підприємства напряму залежить від ефективно розробленої облікової політики.

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» облікову політику визнає як «сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності» [1]. Тільки якщо на підприємстві чітко сформована облікова політика, де обрані найбільш раціональні методи та процедури обліку, які відповідають чинному законодавству, можливо отримати повну, зрозумілу та достовірну фінансову звітність.

Відповідно до Методичних рекомендацій про облікову політику суб'єкта господарювання [2], положення про політику бухгалтерського обліку конкретного підприємства може містити такі головні складові (елементи) облікової політики: методи оцінювання вибуття запасів; регулярність розкриття середньозваженої собівартості одиниці запасів; послідовність обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, методи амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів; підходи до переоцінки необоротних активів; використання класу 8 та/або 9 Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та фінансово-господарських операцій суб'єкта господарювання; підходи до регулярності зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку; спосіб розрахунку резерву сумнівних боргів; список створюваних забезпечень витрат і платежів у перспективі; послідовність оцінювання ступеня закінченості процедур з надання послуг; сегменти діяльності, пріоритетний вид сегмента, засади ціноутворення у внутрішньогосподарських розрахунках; список і склад змінних та постійних загальнопромислових витрат, бази їх розподілу; список і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг); дату розкриття фінансових активів, придбаних в результаті систематичної діяльності; базу розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу; кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарську діяльність, події та статті фінансової звітності; регулярність встановлення відстрочених податкових активів та зобов'язань; метод формування звіту про рух грошових коштів; підходи до віднесення витрат,

пов'язаних з оптимізацією об'єкта основних засобів до первісної вартості або витрат звітного періоду.

Як видно, з перелічених вище показників (елементів), що облікова політика є найвагомим засобом створення основних показників фінансової звітності діяльності підприємства. Застосування різних принципів і методів в обліковій політиці дозволяє управляти фінансовим результатом. Інколи підприємства користуються цим для того, щоб зробити підприємство більш рентабельним і привабливим для інвесторів. Для цього обираються такі елементи облікової політики, які забезпечують мінімальні витрати та максимальні доходи підприємства. Також можливо обрати іншу стратегію, і обраними елементами облікової політики, підвищити його збитковість.

Розроблення ефективного Наказу про облікову політику на підприємстві дуже відповідальний і трудомісткий процес. Потрібно враховувати, що підприємство доведеться працювати з розробленою обліковою політикою не один рік. Вона має довгостроковий характер і не підлягає змінам протягом звітного періоду. Наказ про облікову політику має виступати інструментом організації обліку на підприємстві і включати сукупність способів та процедур його ведення та складання форм фінансової звітності. При виборі того чи іншого методу обліку по елементах облікової політики для підприємства потрібно керуватись виключно економічною ефективністю, оскільки від обраних методів обліку залежить об'єктивність і точність розкриття інформації у фінансовій звітності.

Для створення ефективної облікової політики суб'єкта господарювання показники (елементи) політики бухгалтерського обліку можливо упорядкувати за трьома групами з врахуванням суттєвості впливу на фінансовий результат та аналітичні показники фінансової звітності:

–перша група – елементи, які не мають впливу на фінансові результати та аналітичні показники фінансової звітності підприємства;

–друга група – елементи, за допомогою яких неможливо дати точну оцінку впливу;

–третя група – елементи з можливим впливом на аналітичні показники та фінансові результати, які теж поділяємо на дві категорії: елементи облікової політики з довгостроковим періодом впливу (більше 12 міс.), елементи облікової політики з короткостроковим періодом впливу (менше 12 міс.).

Головним завданням облікової політики є: забезпечення однозначного розуміння показників фінансової звітності користувачами; надання можливості користувачам оцінити наслідки різних облікових альтернатив; правильне тлумачення та порівнянність показників фінансових звітів різних підприємств, що застосовують альтернативні облікові методи [3, с.12]. Розроблена підприємствами виважена облікова політика забезпечує формування інформації звітності, підпорядковану стратегії розвитку підприємства.

При формуванні облікової політики суб'єкти господарювання повинні прагнути до підвищення достовірності інформації бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Варто зазначити, що обрані показники (елементи) облікової політики, такі як визнання доходів і витрат, амортизаційні політика, підходи до оцінки виробничих запасів, більш за все впливають на визначення фінансових результатів. Іноді, для того, щоб зробити підприємство більш привабливим для нових інвесторів, формують звітність таким чином, щоб підприємство виглядало більш рентабельним. Для цього обирають в обліковій політиці такі показники (елементи), що будуть мінімізувати витрати та збільшувати доходи. Наприклад, обрати максимально можливий термін експлуатації необоротних активів та прямолінійний метод нарахування амортизації. Але якщо штучно, за рахунок обраних показників (елементів) облікової політики збільшувати прибуток, то це призведе до податкового тиску. Виникають ситуації, коли навпаки, намагаються знизити вартість підприємства, щоб продати його за найменшою ціною, то у Наказі про облікову політику обирають такі показники (елементи), як наприклад, найменший строк використання основних засобів та нематеріальних активів, прискорені методи нарахування амортизації необоротних активів та ін. Результатом цього є зниження прибутку або збитковість діяльності суб'єкта господарювання.

Наведені приклади впливу обраних елементів облікової політики на показники фінансової звітності показує нам важливість виваженого і професійного підходу до формування ефективного Наказу про облікову політику підприємства, що дозволить отримувати за допомогою бухгалтерського обліку повну та об'єктивну інформацію щодо фінансового результату, уникнути необґрунтованого завищення або зниження показників прибутку. Облікова політика та вибір показників (елементів) має бути спрямований на стратегію розвитку підприємства. Обрана облікова політика підприємства повинна давати змогу притримуватись однієї методології бухгалтерського обліку, давати можливість правдиво відображати інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства у фінансовій звітності, можливість зіставлення сформованої облікової політики підприємства вимогам чинного законодавства, НП(СБО та ПКУ). Це дозволить гармонізувати ведення бухгалтерського обліку і покращить загальну діяльність підприємства.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]: затв. ВРУ від 16.07.1999р. №996-XIV зі змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства. Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013. № 635. URL: <http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/>
3. Вели А.Г. Основи фінансового обліку : [пер. з англ.] / А.Г. Вели, Д.Г. Шорт. – К. : Основи, 1997. –943 с.